

universities and other types of higher education institutions made it possible to draw conclusions about the close connection between the process of determining the number of places for training with production and employers, since it (number) was determined by the National Planning Bureau; an apprentice who has graduated from the school for more than 2 years and / or worked for the application submitted to the employer, who also provides contact with the labor market and provides certain guarantees for future employment. This aspect is also relevant for our country, because the lack of close communication with employers, the lack of promising statistics on the needs of different specialists, leads to the problem of unemployment, the impossibility of employment in the profession, etc. Also to the so-called «conditional reception» deserves attention, which is relevant for the specialties for which there is a great competition. Also the use of such a procedure will in some way contribute to improving the quality of the training of specialists, since such entrants have a high level of motivation to study, a conscious choice of future specialty, which is an important factor in successful and high-quality education.

Key words: university, rector, director, faculty, department, decentralization, entrant, «conditional reception».

УДК 378:006.44:006.34(94)

Кобюк Юлія Миколаївна,
аспірант,

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, м. Київ

АВСТРАЛІЙСЬКА СИСТЕМА КВАЛІФІКАЦІЙ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті висвітлено стратегічні програми розвитку професійної освіти в Австралії. Описано структуру стандартів вищої освіти України та охарактеризовано її компоненти. Здійснено дослідження особливостей професійних стандартів та проаналізований їх вплив на процес підвищення якості освіти. Перелічено державні організації що займаються створенням професійних стандартів в Австралії. Досліджено стратегічні програми розвитку професійної освіти в Австралії. З'ясовано складові Системи національної професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів. Визначено місце Австралійської системи кваліфікацій в структурі стандартів професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів в Австралії. Описані переваги Австралійської системи кваліфікацій для підвищення якості освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, професійні стандарти, якість освіти, кваліфікація, кваліфікаційні рівні, система кваліфікацій, австралійська система кваліфікацій.

Постановка проблеми. Професійна підготовки висококваліфікованих педагогів відповідно до вимог сучасного суспільства, формування ключових компетентностей фахівців, а також необхідність впровадження в практику нових ефективних методів і прийомів професійного навчання визначають актуалізацію проблеми значущості людського потенціалу в вирішенні соціально-економічних потреб суспільства.

Використання професійних стандартів є рушієм розвитку і успішного функціонування сфери освіти. Професійні стандарти використовуються для розроблення освітніх стандартів підготовки кваліфікованих вчителів початкових класів; розроблення програм професійної підготовки, методів оцінки, сертифікації та акредитації, що відповідають потребам економіки; забезпечення зв'язку освітніх програм різного рівня; побудови ефективної і гнучкої системи освіти, що здатна швидко і адекватно реагувати на зміни в соціально-економічній сфері [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження у цьому напрямі свідчать, що провідні країни світу здійснюють цілеспрямовану і послідовну роботу щодо формування цілісного забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку. На думку Л. Короткова, Г. Лук'яненко, Л. Лук'янової та ін. в основі такого процесу лежить механізм створення та впровадження освітніх стандартів для підготовки висококваліфікованих фахівців, що сприятиме задоволенню соціально-економічних потреб суспільства [3].

Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчив, що проблема розвитку професійних стандартів в Україні та провідних країнах світу були предметом наукового пошуку українських дослідників (В. Андрущенко, Н. Абашкіна, Н. Авшенюк, І. Бех, Н. Бідюк, О. Коваленко, Т. Козак, М. Кольчугіна, І. Зязюн, М. Лещенко, Н. Ничкало, Л. Пуховська, А. Сбруєва, Є. Соколов, А. Турчин та ін.). Фундаментальними дослідженнями в галузі розробки професійних стандартів стали наукові доробки М. Торнтон (M. Thornton), Б. Бірел (B. Birel), Д. Едвардс (D. Edwards), П. Міллер (P. Miller), Л. Бреді (L. Bredi), С. Каррінгтон (S. Carrington), М. Клейн (M. Klein), Х. Коннел (H. Connel), Дж. Лейн (J. Lane), Т. Ловат (T. Lovat), К. Роу (K. Rowe), Дж. Сахс (J. Sachs), Ч. Сім (Ch. Sime), М. Скілбект (M. Skilbekt). Водночас проблема аналізу професійних стандартів

підготовки майбутніх вчителів початкових класів в Австралії потребує подальшого вивчення з метою використання отриманого досвіду в Україні.

Мета статті полягає у окресленні вимог до професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів згідно з Австралійською системою кваліфікацій (АСК).

Результати дослідження. Досліджуючи досвід Австралії щодо змісту та структури національних стандартів, які стосуються підготовки вчителів початкових класів, необхідно зазначити, що ця країна має тривалу історію становлення професійних стандартів. Ідея розроблення та їх практичне використання було розпочато у 1990-х роках. Підґрунтям став процес формування національної системи професійної підготовки, що передбачало використання єдиних для усіх регіонів принципів, підходів та інструментів функціонування і розвитку професійної освіти. Створення професійних стандартів є одним із завдань роботи таких організацій як: Рада міністрів (Ministerial Council), Національна рада якості (National Quality Council), Національний координаційний комітет з реалізації проектів (National Project Steering Committee), Рада галузевих кваліфікацій (Industry Skills Council), Регіональні організації управління професійною освітою і підготовкою (State Training Authority) [8].

Урядом Австралії вже реалізовано кілька стратегічних програм розвитку професійної освіти. За результатами функціонування цих програм була сформована Система національної професійної підготовки (National training framework), в основу якої покладено три складові: Австралійська система кваліфікацій (Australian qualifications framework), Австралійська система якості навчання (Australian quality training framework), Професійні стандарти (Training packages). Ці державні документи мають на меті забезпечити високу якість професійної освіти по всій країні при збереженні самобутності, індивідуальності та самостійності її регіонів у питаннях освіти [8].

В умовах зростаючої мобільності та прискоренні темпів розвитку світової економіки і ринку праці спостерігається старіння одних професій і спеціальностей та виникнення нових. Взаємне визнання кваліфікацій дасть змогу ефективніше вирішувати економічні та соціальні завдання. Сучасні науковці вбачають вирішення цієї проблеми у розробці систем кваліфікацій

[7].

За Міжнародною стандартною класифікацією освіти (International Standard Classification of Education) «кваліфікація – це офіційне підтвердження, як правило, у формі документа, яке засвідчує успішне завершення освітньої програми або етапу освітньої програми». Кваліфікацію можна отримати в результаті успішного завершення певного етапу (проміжна кваліфікація) чи усієї програми навчання або в результаті офіційного визнання отриманих знань, умінь і компетенцій, незалежно від участі в програмах навчання [6, с. 7]. Л. Пуховська визначає систему кваліфікацій як системний і структурований за рівнями опис кваліфікацій, за допомогою якого проводиться вимірювання та взаємозв'язок результатів навчання, а також встановлюється співвідношення дипломів і сертифікатів про результати отриманих в результаті навчання [7].

Австралійську систему кваліфікацій було розроблено на початку 1990-х років на основі вже наявних стандартів. Її впровадження було розпочато у 1995 році і тривало до 2000 року. Впродовж 2009 – 2011 років було доповнено і розширено, а в 2013 році повторно видано друком.

Австралійська система кваліфікацій – це цілісна структурована характеристика кваліфікаційних рівнів, через які можуть бути виражені та узгоджені усі кваліфікації [1]. В цілому АСК забезпечує зв'язок між секторами освіти і праці, що дає можливість кожній окремій людині планувати здобуття освіти на будь-якому етапі кар'єри, і заохочує навчання впродовж життя [3]. Вона створює різнобічну, розвинену національну систему міжгалузевих професійних кваліфікацій, в якій викладено всі кваліфікації на національному рівні, починаючи з атестату про повну середню освіту і закінчуючи рівнем доктора філософії. Крім того, АСК об'єднує їх в єдину систему в усіх регіонах та штатах країни [4]. До її переваг можна віднести такі: заохочується навчання протягом життя; отримана кваліфікація визнається по всій Австралії; можна назва кваліфікації та її рівень є стандартизованими для їх узгодженості з усіма видами освітніх закладів; всі постачальники освітніх послуг і акредитованих курсів дають гарантію про те, що вони затверджуються урядом [8].

Професійна підготовка вчителів початкових класів в університетах Австралії ґрунтується на принципах мобільності, відповідності навчання студентським потребам та їхнім можливостям, життєвої та професійної перспективи. Вона поєднує 3 рівні: базовий, що передбачає набуття рівня бакалавра; академічний, в результаті якого присуджується ступінь магістра; науковий, що завершується здобуттям ступеня доктора педагогічних наук або доктора філософських наук. Для отримання дозволу працювати вчителем початкових класів достатньо рівня бакалавра або магістра. АСК містить перелік всіх необхідних критеріїв теоретичних та практичних знань і навичок, які повинен отримати випускник від своїх програм підготовки.

Таким чином, метою кваліфікаційного рівня бакалавра є кваліфікація осіб, які застосовують широкий та послідовний набір знань у різних контекстах для професійної роботи та шляхів подальшого навчання. Кваліфікація бакалаврів знаходиться на рівні 7 АСК. Кваліфікаційні вимоги до бакалавра повинні бути розроблені та акредитовані, щоб випускники могли продемонструвати результати навчання, виражені як знання, навички та застосування знань та навичок, зазначених у критерії 7 рівня та дескриптора бакалавра [8].

Випускники ступеня бакалавра матимуть: пізнавальні навички критичного аналізу, аналізу, консолідації та синтезу знань; когнітивні та технічні навички для демонстрації широкого розуміння знань в деяких областях; пізнавальні та творчі навички для здійснення критичного мислення та судження у визначенні та вирішенні проблем інтелектуальної незалежності; навички комунікації, щоб представити чітко, узгоджене та незалежне викладання знань та ідей.

Випускники магістратури матимуть спеціальні знання та

навички для досліджень, або професійної практики, або подальшого навчання. АСК визначає три основні форми магістерських ступенів в рамках магістерської кваліфікації: магістратура - наукові дослідження, магістратура-курсова робота та магістратура-розширена. Метою магістра – дослідження є кваліфікація осіб, які застосовують розширений набір знань у різних контекстах для дослідження та як шлях до подальшого навчання. Кваліфікація магістрів розташована на рівні 9 Австралійської системи кваліфікацій. Випускники цього рівня будуть мати експертні, спеціалізовані пізнавальні та технічні навички роботи. Вони зможуть: критично проаналізувати, відобразити та синтезувати складну інформацію, проблеми, концепції та теорії; дослідження та застосування встановлених теорій до знань чи практики; інтерпретувати та передавати знання, навички та ідеї спеціалістам та не спеціалістам.

Австралійська система кваліфікацій узгоджується з кваліфікаціями інших країн. Комітет міжнародного співвіднесення Австралійської системи кваліфікацій (AQF International Alignment Committee) є державним органом, створеним для здійснення технічного узгодження Австралійської системи кваліфікацій з кваліфікаціями іншими країнами або регіонами, з якими уряд Австралії підписав угоду. Він несе відповідальність за: проведення заходів, необхідних для узгодження Австралійської системи кваліфікацій з рамками кваліфікації іншої країни чи регіону; залучення людей, котрі зацікавлені в такому узгодженні шляхом комплексної комунікаційної стратегії, щоб забезпечити широке та відкрите консультування та поширення заключних результатів; координувати роботу проектних груп та консультантів, які займаються узгодженням [8].

Слід зауважити, що система вищої освіти в Україні вже розпочала свій перехід на освітні стандарти. До стандартів вищої освіти України належать державний стандарт вищої освіти, галузеві стандарти вищої освіти та стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів. Стандарти вищої освіти є основою оцінки якості вищої освіти та професійної підготовки, а також якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів незалежно від їх типів, рівнів акредитації та форм навчання.

Державний стандарт вищої освіти містить складові: перелік кваліфікацій за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями; перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями; вимоги до освітніх рівнів вищої освіти; вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти. Галузеві стандарти вищої освіти містять складові: освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників вищих навчальних закладів; освітньо-професійні програми підготовки; засоби діагностики якості вищої освіти. Стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів містять складові: перелік спеціалізацій за спеціальностями; варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників вищих навчальних закладів; варіативні частини освітньо-професійних програм підготовки; варіативні частини засобів діагностики якості вищої освіти; навчальні плани; програми навчальних дисциплін [2].

З метою реформування сфери підготовки кадрів упродовж останніх років в Україні зроблено певні кроки щодо регулювання окремих складових національної системи кваліфікацій, зокрема, затверджено Національну рамку кваліфікацій. Національна система кваліфікацій охоплює Національну рамку кваліфікацій, освітні та професійні кваліфікації, механізми правового та інституційного регулювання суспільних відносин у сфері освіти, зайнятості та соціально-трудова відносин, що стосуються визнання результатів навчання, розроблення, забезпечення якості та присвоєння кваліфікацій [6].

Підсумовуючи вище сказане, можемо зробити висновок, що професійні стандарти вміщують затверджені на державному рівні набір стандартів і кваліфікацій, що дозволяють визначити та атестувати фахівців відповідно до професійних навичок, знань і умінь, необхідних для ефективної роботи, однак не регламентують

процес і зміст їх набуття в процесі навчання.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Австралійський уряд усвідомлює, що від якості освіти сьогодні залежить і якість суспільства. Для вирішення проблеми забезпечення високої професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів необхідно сформувати в суспільстві усвідомлення її важливості, встановити причини її зниження або уповільненого зростання, формувати системи управління освітою в комплексі з плануванням і контролем, створити механізми мотивації, диверсифікації управлінської діяльності за критеріями якості. Для визначення критеріїв якості та їх контролю в Австралії було створено Австралійську систему кваліфікацій, яка є

інструментом освітньої політики держави, спрямованої на підвищення якості освіти в цілому, та професійної підготовки майбутніх фахівців, зокрема вчителів початкових класів.

Наше дослідження не висчерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми. Актуальними залишаються проблеми регулювання відносин та інституційного забезпечення процесів, пов'язаних із визначенням і прогнозуванням вимог до компетентності майбутніх вчителів початкових класів, оновленням існуючих та розробленням нових кваліфікацій, оцінюванням і визнанням результатів навчання. Також подальшого вивчення потребує питання впливу професійних стандартів на якість професійної підготовки.

Список використаних джерел

1. Бугров В. Правові засади реалізації Болонського процесу в Україні: монографія / Колектив авторів: Бугров В., Гожик А., Жданова К., Зарубінська І., Захарченко В., Калашнікова С., Козієвська О., Линьова І., Луговий В., Рашкевич Ю., Таланова Ж., Шитікова С.; за заг. ред. В. Лугового, С. Калашнікової. К. – ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014 - 156 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» №2984-III, від 19 січня 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?
3. Короткова Л.І. Професійні стандарти: теорія і практика розроблення: колективна монографія/ Короткова Л.І., Лук'яненко Г.І., Лук'янова Л.Б., Мельник С.В., Савченко І.М. Київ 2011,- 313с.
4. Кравець Ю. І. Роль професійних стандартів для системи підготовки робітничих кадрів. / Ю. І. Кравець // Науковий вісник Інституту ПТО НАПН України. – Професійна педагогіка : зб. наук. праць: Вип. 5] / Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України ; [Ред. кол. : В. О. Радкевич (голова) та ін.]. – К. : Педагогічна думка, 2013. – С. 46–52.
5. Огієнко, О. І. Полікультурні засади вищої освіти Великої Британії, США, Канади і Австралії / О. І. Огієнко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал / голов. ред. А.А. Сбруєва. – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. – №10. – С. 173-181.
6. Проект Стратегії розвитку національної системи кваліфікацій на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ipq.org.ua/upload/files/files/06_Biblioteka/01_Normativna_baza/02_Vprovadzhenja_Nacionalnoi_ramki_kvalifikacii/05_Proekti_normativnopravovih_aktiv/Strategija_rozvitku_do_2020.pdf
7. Пуховська Л. П. Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високо розвинутою економікою / Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев, С. В. Мельник, Ю. І. Кравець; за наук. ред. Л. П. Пуховської. – К.: «НВП Поліграфсервіс», 2014. – 176 с.
8. Australian Qualifications Framework [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aqf.edu.au/aqf/the-aqf-second-edition-january-2013/>

В статье освещены стратегические программы развития профессионального образования в Австралии. Описана структура стандартов высшего образования Украины и охарактеризованы ее компоненты. Исследованы особенности профессиональных стандартов, и проанализировано их влияние на процесс повышения качества образования. Перечислены государственные организации занимающиеся созданием профессиональных стандартов в Австралии. Исследованы стратегические программы развития профессионального образования в Австралии. Выяснено составляющие Системы национальной профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов. Определено место Австралийской системы кваліфікацій в структуре стандартов профессиональной подготовки будущих учителей начальных классов в Австралии, Описаны преимущества Австралийской системы кваліфікацій для повышения качества образования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональные стандарты, качество образования, квалификация, квалификационные уровни, система кваліфікацій, австралийская система кваліфікацій.

Australian qualifications framework in the professional training of primary schools teachers. The professional standards used in the preparation of highly qualified teachers have been described in the present article. In education professional standards used to develop educational standards of training of qualified specialists on specific professions; developing training programs; building an effective and flexible education system that is able to quickly and adequately respond to changes in the socio-economic sphere. Studying the experience of Australia on the content and structure of national professional standards, it should be noted that the establishment of professional standards is one of the objectives of such organizations Ministerial Council, National Quality Council, National Project Steering Committee, Industry Skills Council, State Training Authority. Australian Government has implemented several strategic programs of professional education. The results of operation of these programs formed the National training framework, which is based on three components: Australian qualifications framework, Australian quality training framework, Training packages. Australian Qualifications Framework is a holistic structured description of qualifications through which they can be expressed and agreed with all the qualifications. The benefits of ARC are the following: encouraging lifelong learning; obtained the qualification is recognized throughout Australia; each of which training and the level are standardized for consistency with all types of educational institutions; All providers of educational services and accredited courses offer a guarantee that they are approved by the government. Its value lies in creating comprehensive, national system developed professional qualifications. It contained all the skills at the national level, starting with the certificate of complete secondary education and ending PhD level. In addition, ARC combines them into a single system in all regions and states.

Key words: training, professional standards, qualifications framework, the Australian Qualifications Framework.